

ZARZĄDZANIE PROCESEM INWESTYCYJNYM ZAJĘCIA ORGANIZACYJNE. WPROWADZENIE DO TEMATU

Wykład – 15 godz.

Dr Agnieszka Małkowska

Katedra Ekonomiki Nieruchomości i Procesu Inwestycyjnego

Dane kontaktowe

Katedra Ekonomiki Nieruchomości i
Procesu Inwestycyjnego

pok. 480 paw. B

tel. (12) 293 51 06

e-mail: malkowska@uek.krakow.pl

Konsultacje w semestrze letnim

- Każda środa   godz. 11.30 - 12.30
- Co drugi czwartek   godz. 11.30 - 12.30
(info moodle wizytówka)
- **Dalsze terminy i ewentualne zmiany – Moodle**
- **Kurs: ZPI1**
- **Hasło:budynek**

Cel wykładów

- Zapoznanie z teoretyczno-metodycznymi podstawami zarządzania procesem inwestycyjnym
- Wprowadzenie podstawowych pojęć z zakresu zarządzania budowlanym procesem inwestycyjnym
- Omówienie narzędzi oraz technik wspomagających zarządzanie procesem inwestycyjnym

Tematyka zajęć

- Wprowadzenie do zarządzania procesem inwestycyjnym – ujęcie definicyjne
- Struktura podmiotowa i fazowa procesu inwestycyjnego
- Ryzyko w procesie inwestycyjnym
- Wybrane metody finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych
- Etapy zarządzania projektem inwestycyjnym
- Obszary zarządzania projektem inwestycyjnym
- Wybrane metody zarządzania projektem inwestycyjnym

Literatura podstawowa

- M. Bryx, R. Matkowski, *Inwestycje w nieruchomości*, Poltext, Warszawa 2001 r. (rozdz. 1, 4, 5, 7)
- Wilczek M. T., *Podstawy zarządzania projektem inwestycyjnym*, Wydawnictwo AE w Katowicach, Katowice 2004 r. (rozdz. 1, 2, 3, 4)

Literatura uzupełniająca

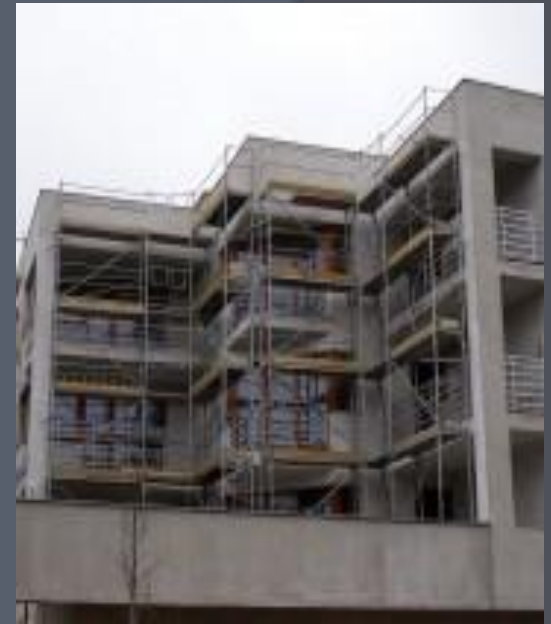
- Listkiewicz J., Listkiewicz S. i inni, *Metody realizacji projektów inwestycyjnych – planowanie, finansowanie, ocena*, ODDK, Gdańsk 2004
- Dąbrowski M., K. Kirejczyk, *Inwestycje deweloperskie*, TWIGGER, Warszawa 2001
- Ostrowska E., *Ryzyko projektów inwestycyjnych*, PWE, Warszawa 2002
- Marcinek K., *Ryzyko projektów inwestycyjnych*,
- Wojewnik-Filipkowska A., *Project finance w inwestycjach infrastrukturalnych*, CEDEWU, Warszawa 2008 r.

Zaliczenie przedmiotu

- ⦿ Egzamin pisemny
- ⦿ Pytania testowe – otwarte i wyboru
- ⦿ Zakres – wykłady + wskazana literatura
- ⦿ Termin egzaminu – ostatni planowy wykład

Podstawowe pojęcia

- Inwestycje i inwestowanie
- Przedsięwzięcie inwestycyjne
- Proces inwestycyjny
- Projekt inwestycyjny
- Proces budowlany
- Zarządzanie procesem inwestycyjnym
- Struktura podmiotowa procesu inwestycyjnego
- Struktura fazowa procesu inwestycyjnego
- Wybrane etapy fazy przedinwestycyjnej

Inwestycje – ujęcia definicyjne

- Termin niejednoznaczny, definiowany w różnych punktów widzenia:
- Szerokie ujęcia definicyjne (podejście finansowe - monetarne):
- Sharpe W. – *Inwestycja to wyrzeczenie się przez inwestora bieżącej konsumpcji i ponoszenie nakładów w obecnym okresie w nadziei uzyskania korzyści w przyszłości. Istotną cechą inwestowania jest to, że wartość finansowego zaangażowania się, które dokonuje się obecnie, jest znana i pewna, natomiast przyszłe korzyści są jedynie możliwe, a więc niepewne;*
- Gawron H., *Inwestycje to celowo wydatkowane środki firmy skierowane na powiększenie jej dochodów w przyszłości. Inwestycje w wyniku użycia środków finansowych tworzą lub powiększają majątek rzeczowym, majątek finansowy i wartości niematerialne firmy;*
- Czarnek J. – *Inwestycje to wydatkowanie środków finansowych i/lub rzeczowych, bądź własnej pracy na tworzenie (stworzenie od podstaw, zwiększenie, przekształcenie, itp.) zasobu majątku – w formie materialnych obiektów majątku trwałego (uzupełniając obrotowego), papierów wartościowych i/lub wiedzy w celu wykorzystania tego zasobu do uzyskania odpowiednich korzyści;*

Inwestycje – ujęcia definicyjne

- **Szerokie ujęcie definicyjne (podejście rzeczowe):**
- Kamerschen D.R., McKenzie R.B, Nardinelli C. – *Inwestycje to nie nabywanie akcji lub obligacji przez nabywców indywidualnych, lecz nabywanie dóbr inwestycyjnych przez przedsiębiorstwa. Inwestycje są to zakupy dóbr kapitałowych – zakładów produkcyjnych, wyposażenia, budynków mieszkalnych oraz zmiany zapasów, które mogą być użyte w produkcji innych dóbr i usług*
- Begg D., Fischer S., Dornbusch R. – *Inwestycje, są to zakupy nowych dóbr kapitałowych przez przedsiębiorstwa*
- Hall R., Taylor J., - *Inwestycje polegają na nabywaniu nowych domów, fabryk, zapasów*

Inwestycje w nieruchomości

Finansowe

- Bezpośrednie: listy zastawne, akcje i udziały w firmach inwestujących w nieruchomości, udziały w funduszach inwestujących w nieruchomości
- Pośrednie: inwestycje w firmy obsługujące rynek nieruchomości (np. budowlane)

Rzeczowe - lokacyjne

- Z podziałem na rodzaje – grunty, budynki, lokale
- Z podziałem na funkcje: rolne, mieszkaniowe, użytkowe (handlowe, usługowe, biurowe, magazynowe, przemysłowe, zabytkowe itp.)

Rzeczowe - produkcyjne

- Grunty i obiekty budowlane: budynki, urządzenia – wykorzystywane w procesie produkcji
- Całe kompleksy produkcyjne

Rzeczowe – inne cele

- Inwestycje na potrzeby własne inwestora: mieszkalne, rekreacyjne itp.
- Inwestycje dla celów publicznych: drogi, infrastruktura techniczna, tereny zielone i rekreacyjne itp..

Zalety i wady inwestycji bezpośrednich (rzeczowych) w nieruchomości

○ Zalety:

- zabezpieczenie przed inflacją
- natychmiastowy zysk (możliwy zakup poniżej wartości)
- aprecjacja
- stabilny strumień dochodów
- kreowanie wartości nieruchomości
- amortyzacja kredytu
- korzyści prawno-podatkowe
- możliwość odmrożenia kapitału
- możliwość zaspokojenia własnych potrzeb

○ Wady:

- niska płynność
- konieczność zarządzania
- niepodzielność
- wysoka kapitałochłonność

Zalety i wady inwestycji finansowych w nieruchomości

⦿ Zalety

- niska kapitałochłonność
- wysoka płynność
- podzielność
- fachowe zarządzanie

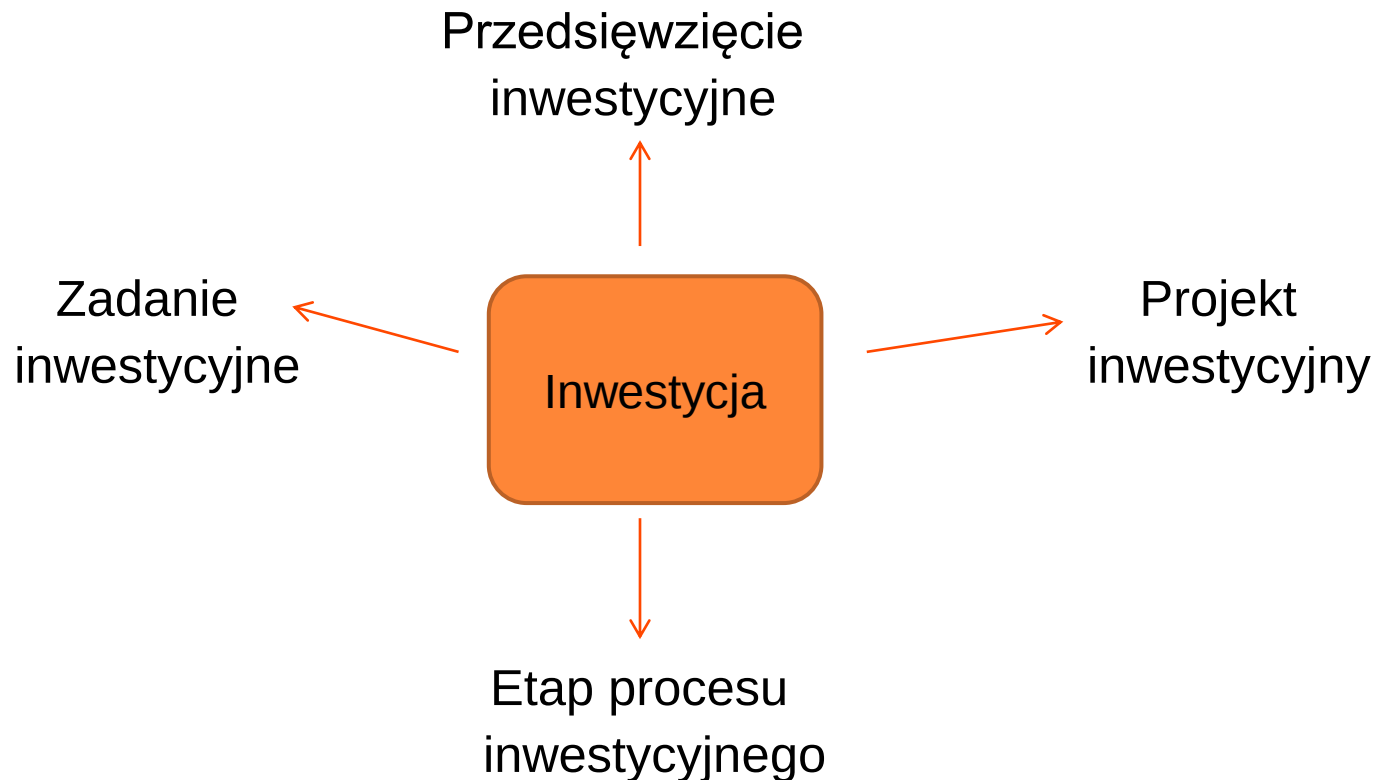
⦿ Wady

- brak bezpośredniej kontroli
- korelacja z rynkiem kapitałowym
- brak dostępu do fizycznego aktywa

Inwestowanie – finansowanie projektu inwestycyjnego

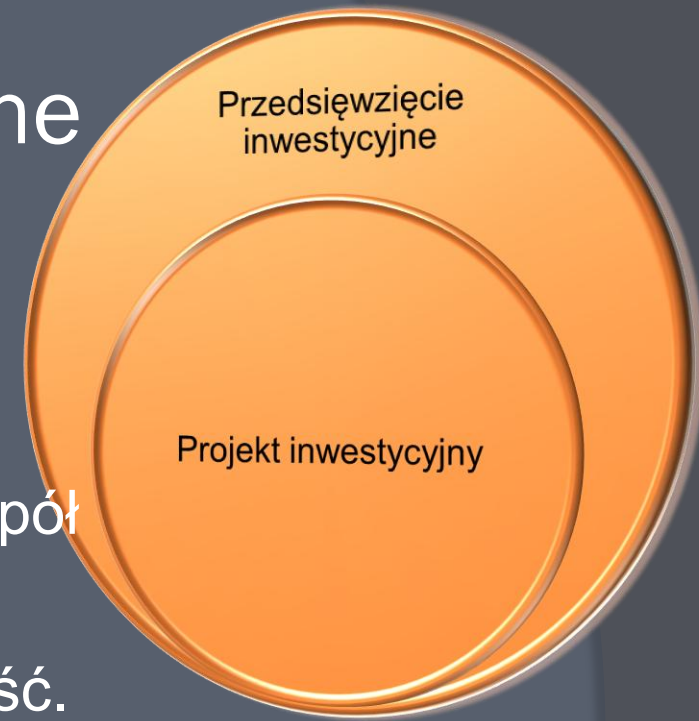
- Inwestowanie - to celowe zaangażowanie określonych zasobów w realizację uprzednio opracowanego planu działania, którego wykonanie powinno spowodować uzyskanie w określonej przyszłości założonych korzyści

Jak w praktyce nazywana jest inwestycja?

Przedsięwzięcie inwestycyjne a projekt inwestycyjny

- **Przedsięwzięcie inwestycyjne** – zespół czynności wzajemnie ze sobą powiązanych, które mogą być akceptowane lub odrzucane jako całość.
- **Projekt inwestycyjny** – jednorazowe przedsięwzięcie zorganizowane w odrębną strukturę organizacyjną, które jest przeprowadzane w określonym celu przy wykorzystaniu dostępnych zasobów finansowych, ludzkich i rzeczowych

Cechy projektu inwestycyjnego

- ◉ **Projekt inwestycyjny charakteryzuje się:**
  - sprecyzowanym, wymiernym celem przedsięwzięcia,
  - ograniczonym z góry czasem realizacji,
  - uczestnictwem w realizacji osób o różnych specjalnościach,
  - posiadaniem i dysponowaniem wydzielonych środków niezbędnych do realizacji projektu,
  - własną strukturą organizacyjną,
  - rozwiązaniem organizacji projektu, po wykonaniu zadania,
  - ryzykiem nie osiągnięciu celu.

- ◉ Przedsięwzięcie inwestycyjne = projekt inwestycyjny, gdy będzie charakteryzować się jednokrotnością, celowością, ograniczonością (czasu, miejsca, nakładów), zespołowością realizacji i odrębnością strukturalną

Proces inwestycyjny

- Całokształt **czynności i zdarzeń** związanych z tworzeniem i powiększeniem środków trwałych (Goryński J.);
- To **świadome działanie** wywołane przez inwestora w uporządkowanej sekwencji powiązanych ze sobą zdarzeń, nakierowane na zaspokojenie potrzeb inwestora (Bryx, Matkowski);
- To **pasmo zachowań** powiązanych ze sobą i pełniących funkcję wywołania zdarzenia, które jest celem systemu. Proces przebiega w czasie, każde kolejne zachowanie wchodzące w jego skład przybliża osiągnięcie celu (Koźmiński A.)

Proces inwestycyjny w odniesieniu do nieruchomości

- To skomplikowana ścieżka postępowania, której celem jest doprowadzenie do stworzenia budynków lub budowli o określonych cechach, w założonym czasie i po zaplanowanych kosztach. W trakcie realizacji procesu dochodzi do zamiany środków finansowych w rzeczowe (Bryx, Matkowski)

Proces budowlany

- Proces budowlany, to zespół technologicznie powiązanych ze sobą procesów produkcyjnych (robót) wykonywanych na placu budowy lub zapleczu, którego celem jest wytworzenie określonej produkcji związanej z wykonaniem wybranego elementu budowli.

Proces budowlany

Procesy
zasadnicze

Procesy
pomocnicze

Cechy charakterystyczne procesów budowlanych

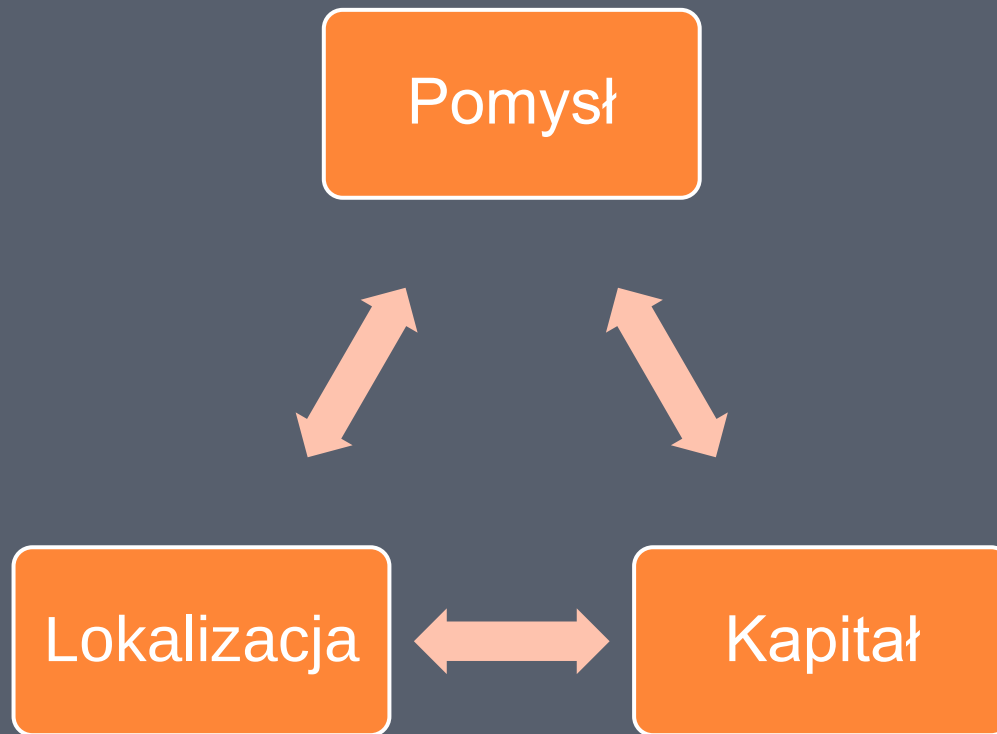
- Indywidualny charakter każdej budowy
- Rozproszenie realizowanych budowli w terenie
- Nieruchomość produktów budownictwa
- Zależność od wpływów atmosferycznych
- Późne uzyskiwanie efektów wynikających z wybudowania obiektów
- Znaczne rozmiary i duża masa obiektów budowlanych
- Długi okres eksploatacji obiektów budowlanych
- Losowy charakter czasu wykonywania procesów budowlanych

Kilka słów o inwestycjach deweloperskich

Kim jest deweloper?

- Deweloper - wykonawca
- Deweloper - inwestor
- Deweloper - usługodawca
- Land – deweloper

Inwestycje deweloperskie

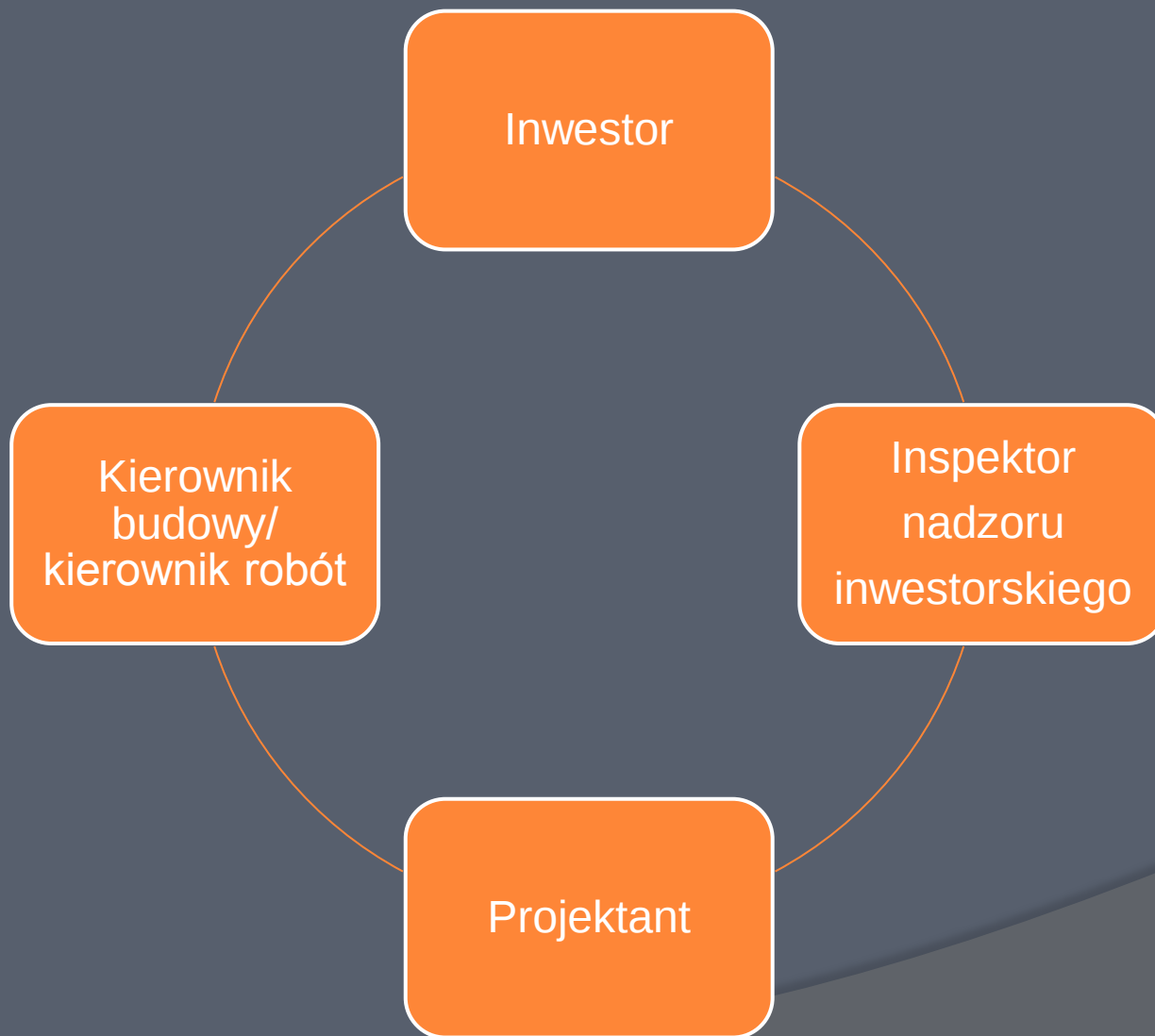

(Dąbrowski, Kirejczyk)

Uczestnicy procesu inwestycyjnego

Uczestnicy procesu budowlanego

Modele realizacji procesu inwestycyjnego

- ⊙ Zakres odpowiedzialności inwestora w procesie inwestycyjnym:
  - Inwestor – deweloper/inwestor zastępczy
  - Inwestor/deweloper - koordynator
  - Inwestor/deweloper – generalny wykonawca
  - Inwestor/deweloper – generalny realizator inwestycji
  - Inwestor/deweloper - wykonawca

Inwestor zastępczy

- Zastępuje inwestora w czynnościach, za które zwykle odpowiedzialny jest inwestor. Inwestor zastępczy nie jest odpowiedzialny za realizację procesu budowlanego ale wykonanie za inwestora określonych czynności związanych z organizacją procesu inwestycyjnego:
  - zawieranie umów z jednostkami wykonawczymi,
  - organizowanie procesu inwestycyjnego,
  - nadzór inwestorski

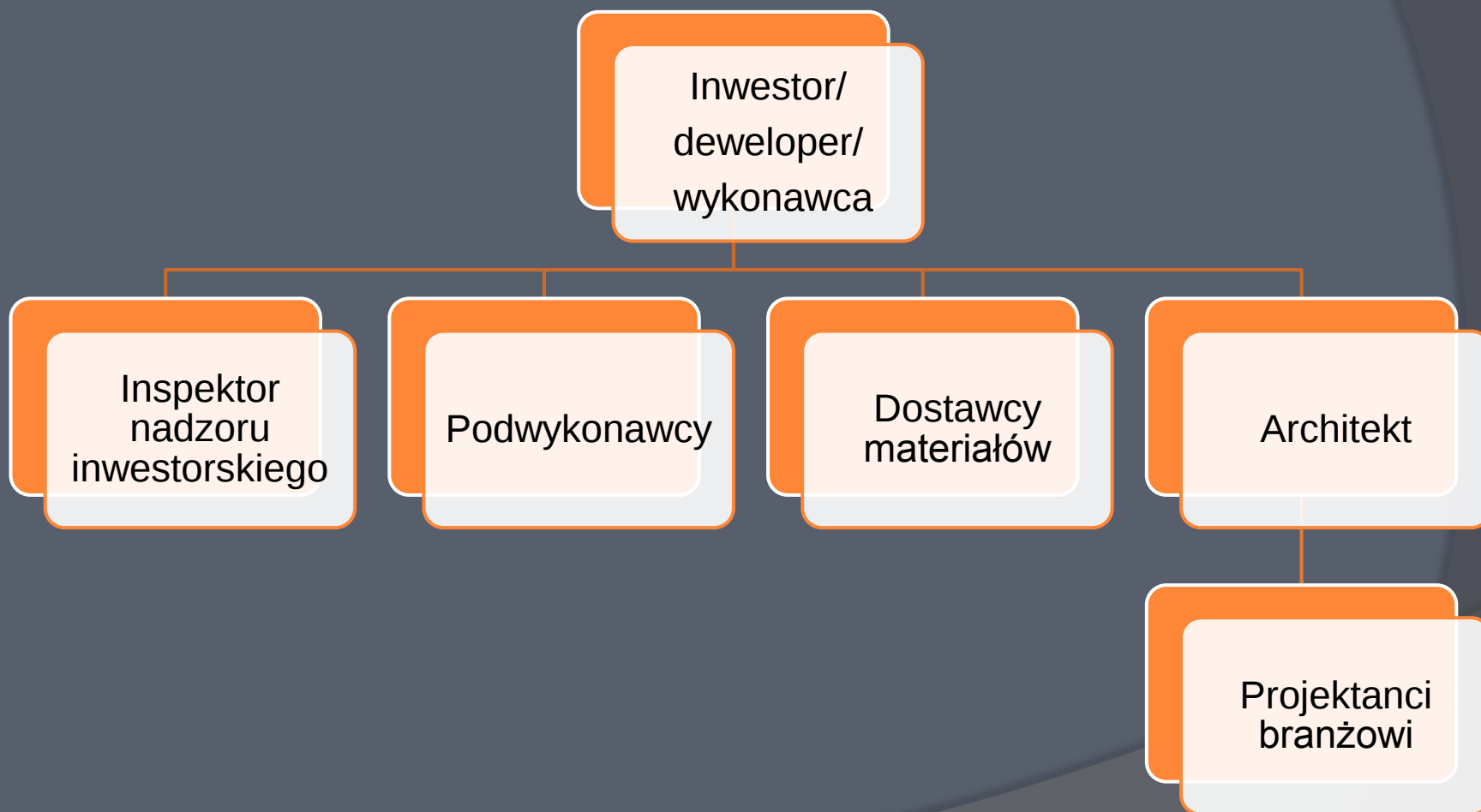
Inwestor - koordynator

- Umowy o wykonawstwo częściowe – zlecanie poszczególnych prac wykonawcom – inwestor koordynuje cały proces realizacji inwestycji budowlanej

Inwestor wykonawca

- Gdy inwestor posiada zaplecze budowlane i realizuje proces inwestycyjny przy wykorzystaniu zasobów własnych i/lub zlecając część prac na zewnątrz na podstawie umów o wykonawstwo częściowe (podwykonawstwo)

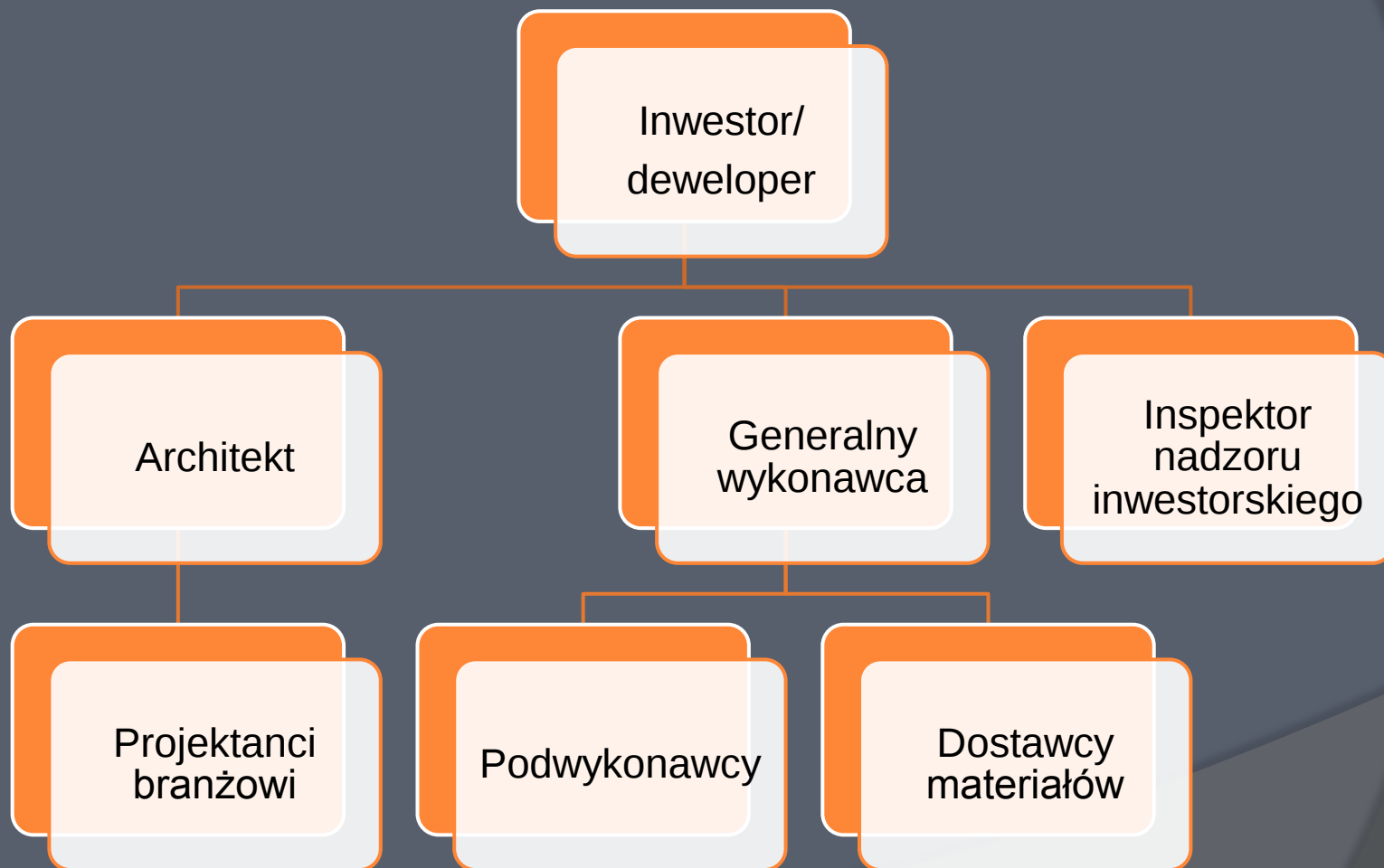
Inwestor - wykonawca

Generalny wykonawca

- Podmiot zobowiązujący się względem inwestora do zapewnienia realizacji całości robót budowlanych w ramach danej inwestycji.
- Generalny wykonawca zobowiązany jest do zawarcia bezpośrednich umów z podwykonawcami poszczególnych rodzajów robót budowlanych, koordynacji działań podejmowanych przez podwykonawców w czasie budowy oraz kontroli kompletnego, terminowego i należytego pod względem jakości wykonania wszystkich robót realizowanych przez podwykonawców.
- Generalny wykonawca pomimo pełnej odpowiedzialności za realizację budowy, zobowiązany jest uzyskać zgodę na zatrudnienie konkretnego podwykonawcy oraz uzgodnić warunki tego zatrudnienia z inwestorem.
- Inwestor jest odpowiedzialny za dostarczenie generalnemu wykonawcy projektu inwestycji, przekazanie placu budowy, zorganizowanie odbiorów i zapewnienie finansowania inwestycji.

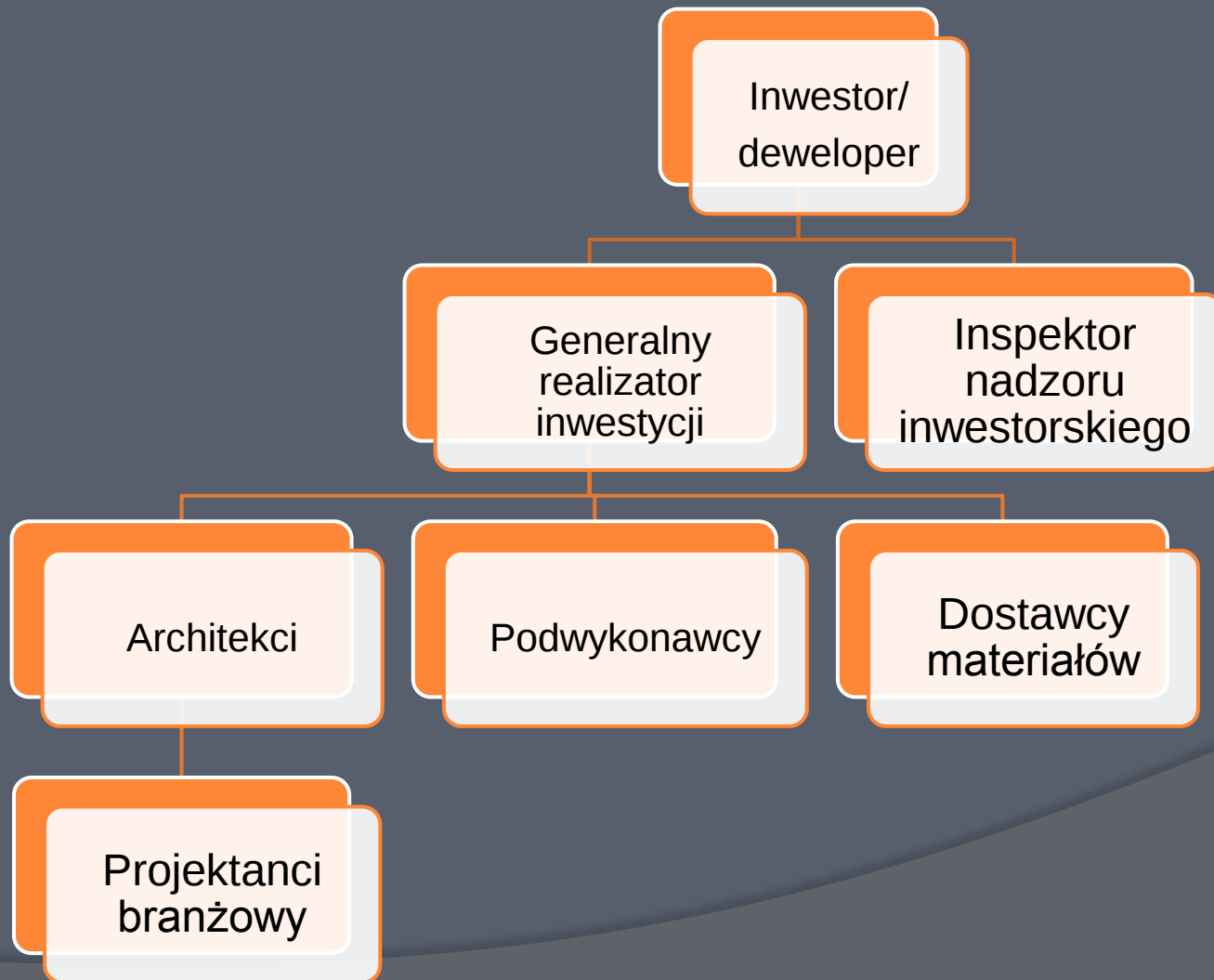
Inwestor – Generalny Wykonawca

Generalny Realizator Inwestycji

- Zobowiązuje się do oddania gotowej inwestycji „pod klucz”
- Zakres obowiązków generalnego wykonawcy rozszerzony o dodatkowe obowiązki związane z kompleksowym przygotowaniem inwestycji i jej realizacją:
  - odpowiedzialność za sporządzenie dokumentacji projektowej,
  - przeprowadzenie procesu realizacji inwestycji budowlanej do końca,
  - wyposażenie obiektu i oddanie inwestorowi w stanie „pod klucz”

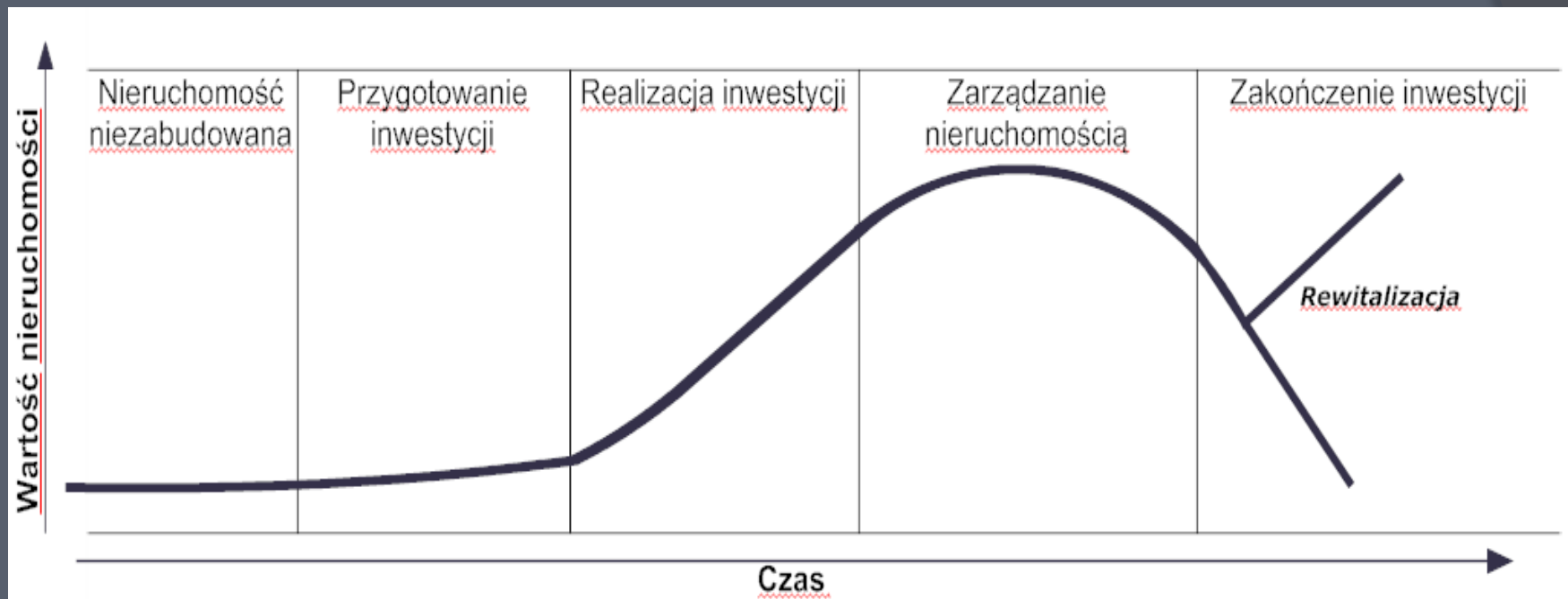
Inwestor – Generalny Realizator Inwestycji

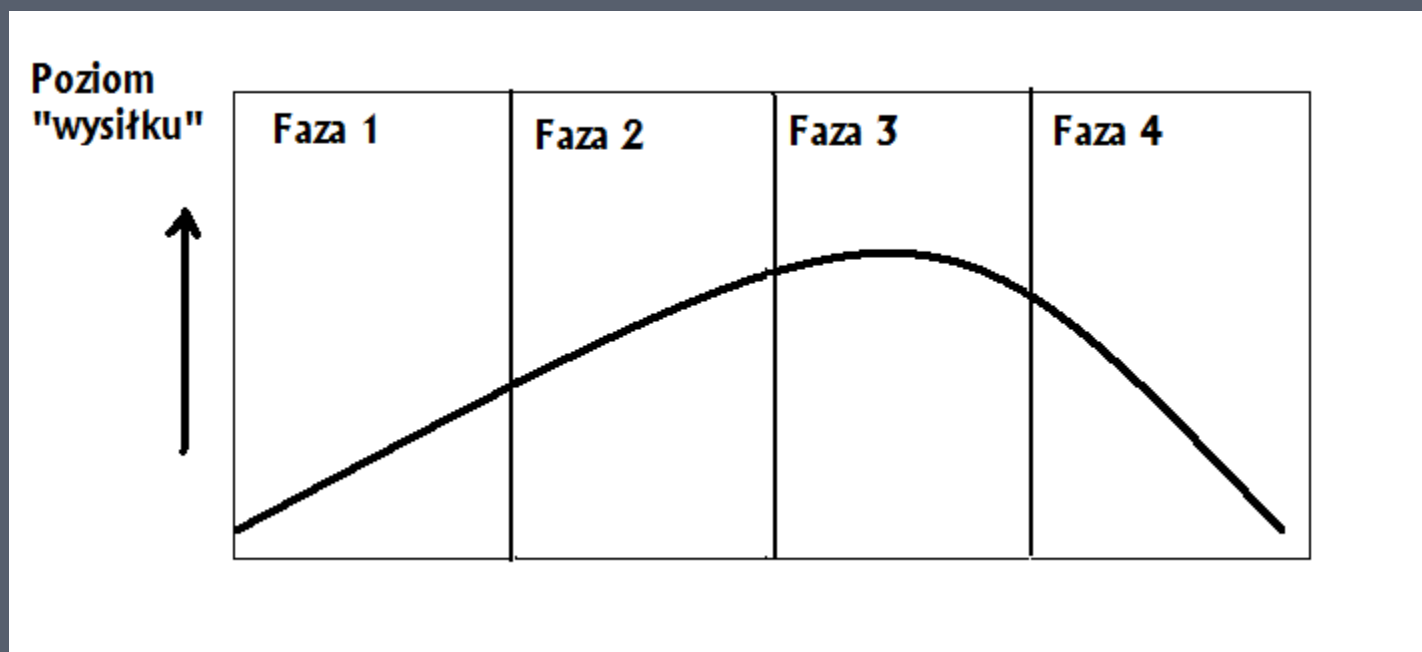
Wybrane ujęcia

FAZY PROCESU INWESTYCYJNEGO

Cykl życia nieruchomości

Cykl życia projektów inwestycyjnych

Struktura cyklu inwestycyjnego wg wybranych koncepcji autorskich

Behrens, Hawranek (UNIDO)

- Faza przedinwestycyjna
- Faza inwestycyjna
- Faza operacyjna

Corrie (Project evaluation)

- Faza identyfikacji
- Faza planowania i studium wykonalności
- Faza koncepcji technicznej
- Faza szczegółowego projektu technicznego
- Faza zakupu wyposażenia technicznego, budowy i kontraktów
- Faza rozruchu
- Faza przeglądu i oceny realizacji projektu

Fazy cyklu projektu inwestycyjnego		Zakres działań
Faza przedinwestycyjna	Wstępna	Identyfikacja możliwości Określenie lokalizacji Wstępna selekcja i wybór koncepcji Projekt koncepcyjny obiektu Ocena zamierzenia inwestycyjnego Decyzja o kontynuacji lub zaprzestaniu
	Przygotowawcza	Zapewnienie nabycia nieruchomości Przygotowanie projektu i dokumentacji technicznej Ostateczna wersja biznesplanu Zapewnienie finansowania projektu Ostateczna decyzja o realizacji inwestycji
Faza implementacji	Realizacyjna	Negocjacje i zawarcie kontraktów Wykonanie obiektu Marketing przedprodukcyjny Nabór i szklenie kadr Odbiór obiektu i przekazanie do użytkowania
Faza operacyjna	Zarządzania nieruchomością	Użytkowanie i eksploatacja obiektu Remonty, konserwacje Działania na rzecz wzrostu wartości nieruchomości Strategia wyjścia z inwestycji

INICJACJA PROJEKTU

Lokalizacja

Idea

Kapitał

Wstępna wizja inwestycji (rodzaj obiektu, sposób użytkowania, powierzchnia itp.)

Prosty rachunek projektu deweloperskiego

Zapewnienie nabycia nieruchomości

KONCEPCJA

Analiza wykonalności

Analiza
rynku

Analiza
lokalizacji

Analiza
użytkowania

Analiza
konkurencji

Analiza ryzyka

Analiza kosztów

Analiza opłacalności i efektywności

ZARZĄDZANIE INWESTYCJĄ

Planowanie i kontrola
kosztów

Planowanie i kontrola
terminów

Planowanie i kontrola
jakości

EKSPOZYCJA RYNKOWA

Wynajem

Sprzedaż

CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH ETAPÓW FAZY PRZEDINWESTYCYJNEJ

Badanie warunków lokalizacyjnych

Wstępna analiza przydatności nieruchomości dla różnych rodzajów użytkowania

- Lokalizacja ogólna
- Lokalizacja szczegółowa
- Atrybuty fizyczne badanych działek gruntowych
- Możliwości rozwojowe
- Warunki ekonomiczne
- Sytuacja prawna

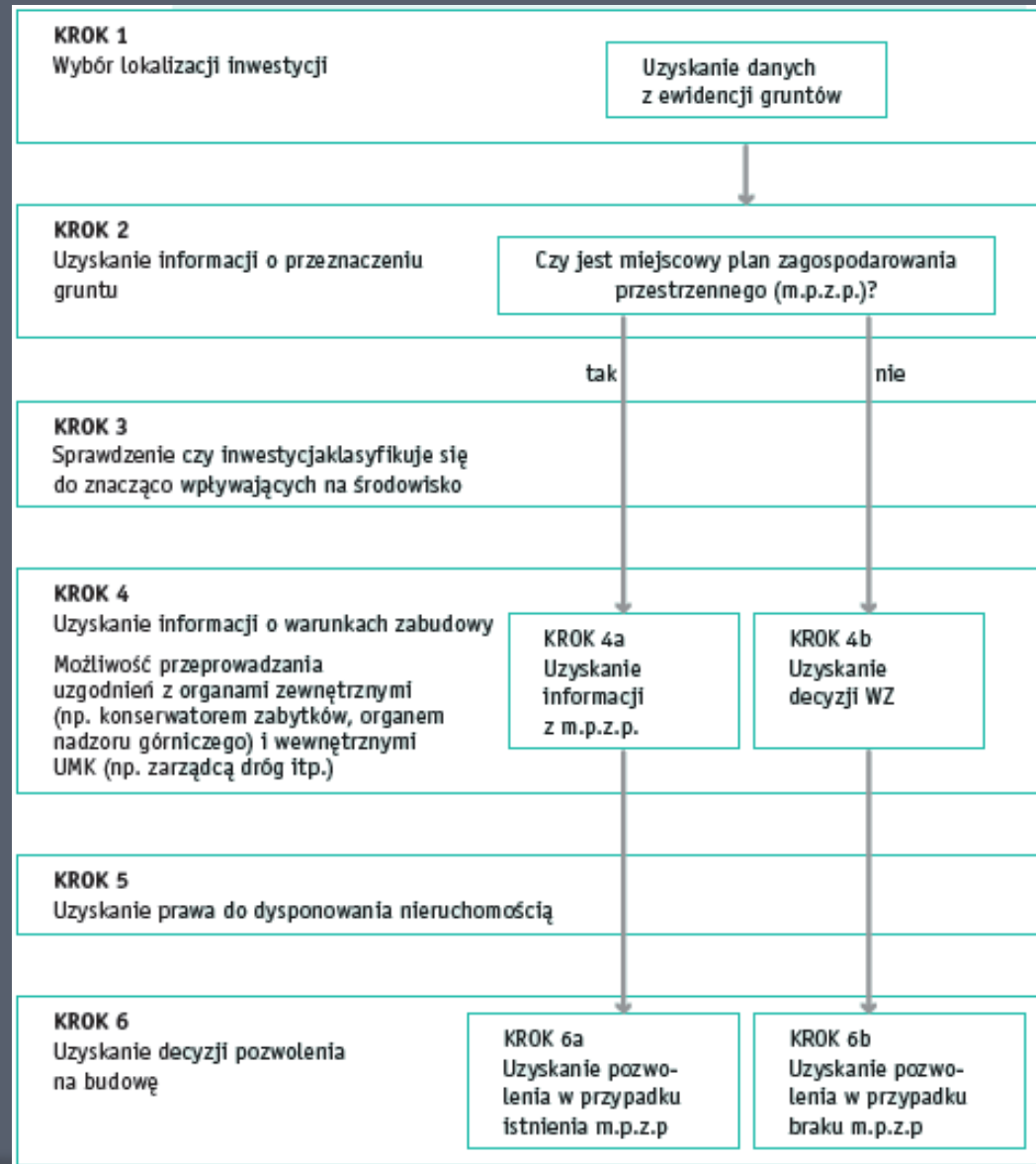
Ocena zamierzenia inwestycyjnego

- Studium możliwości – dokładność informacji w zakresie $\pm 30\%$:
- Studium przedrealizacyjne (pre-feasibility study) $\pm 20\%$:
- Studium wykonalności (**feasibility study**) $\pm 10\%$:
(raport oceniający, ostateczna wersja projektu):

Projektowanie dużych przedsięwzięć budowlanych

- ⦿ Dokumentacja wstępna – projekt koncepcyjny:
- ⦿ Dokumentacja projektowo-kosztorysowa - projekt budowlany:
- ⦿ Dokumentacja wykonawcza:

Procedury administracyjne

Umowy inwestycyjne

- ◉ Zasada swobody kontraktowania, swobody zawierania umów wyrażają się w:
  - swobodnym decydowaniu o zawarciu umowy
  - swobodnym wyborze osoby kontrahenta
  - swobodnym kształtowaniu treści umowy
  - swobodnym wyborze formy umowy